

ДИСКУРС АВТОРСЬКИХ НАМІРІВ У «НОВОМУ ЖИТТІ» ДАНТЕ

У статті розглядається твір Данте «Нове життя» у контексті середньовічного поняття *auctoritas* (авторства-авторитету) та погляду на творчість Данте крізь призму домагань статусу автора. Проводиться думка про те, що книга «Нове життя», на відміну від «Бенкету» та інших творів періоду вигнання, написана у горизонті вузької спільноти поезії про кохання народною мовою. «Нове життя», окрім основної сюжетної лінії, реалізує також стратегію самоутвердження у цій спільноті і є доказом домагань поетом статусу майстра. Аналізується поняття *intendimento* (намір, задум, інтенція) і дискурс авторських намірів загалом у книзі. Доводиться, що «Нове життя» є намаганням поетичного законодавства на риторичних засадах і демонстрацією відповідності творчості поета принципам цього законодавства.

Ключові слова: автор, інститут авторства, *intendimento* (намір, задум, інтенція), риторична настанова, поетична спільнота.

В статье рассматривается произведение Данте «Новая жизнь» в контексте средневекового понятия *auctoritas* (авторства-авторитета) и взгляда на творчество Данте сквозь призму притязаний на статус автора. Обосновывается тезис о том, что книга «Новая жизнь», в отличие от «Пира» и более поздних произведений, написана еще в горизонте узкого сообщества поэзии про любовь на народном языке. «Новая жизнь», кроме основной сюжетной линии, реализует также стратегию самоутверждения в этом сообществе и выступает доказательством притязаний на статус мастера. Анализируется понятие *intendimento* (намерение, замысел, интенция) и дискурс авторских намерений в целом в книге. Доказывается тезис о том, что «Новая жизнь» - попытка поэтического законодательства на риторических основаниях в рамках этого сообщества и демонстрация соответствия творчества поэта принципам этого законодательства.

Ключевые слова: автор, институт авторства, *intendimento* (намерение, замысел, интенция), риторическая установка, поэтическое сообщество.

The article deals with Dante's *Vita Nuova* in the context of medieval notion of *auctoritas* (authorship-authorprity) and interpretation of Dante's works through the idea of claims on the status of the author. The main thesis is that *Vita Nuova* unlike *Il Convivio* and other later works is written in the horizon of a narrow community of *dicitori d'amore in volgare*. *Vita Nuova* besides the main plot also realizes the strategy of selfaffirmation in this community and is the proof for claims on the status of mastership. The notion of *intendimento* (intention) is analyzed and the discourse of author's intentions in the book in general. *Vita Nuova* is shown as an attempt of poetical legislature within this community on rhetorical basis and the demonstration of practical compliance with the principles of this legislature.

Key-words: author (autore), institute of authorship, *intendimento* (intention), rhetorical attitude, poetical community.

Творчий шлях Данте можна розглядати як поступовий рух до здобуття статусу «автора» (auctor) в умовах середньовічного інституту авторства, пов'язаного з поняттям auctoritas (авторства-авторитету) і водночас як створення нового інституту авторства. Проте «Нове життя» Данте, на відміну від «Бенкету» та пізніших творів, написаних після вигнання поета з Флоренції, створене в рамках іншого інституту авторства вузької спільноти dicitōri d'amore, тобто поетів про кохання на вольгаре. «Нове життя» у цьому сенсі є спробою доведення своєї поетичної майстерності і відповідності принципам правильної творчості. Розуміння творчості поетів на вольгаре і Данте, зокрема, пронизане риторичними принципами. Критерієм і умовою поетичної майстерності вважається рівень раціонального контролю поета над твором за риторичною моделлю. У книзі реалізуються два основних засоби демонстрації цього контролю. По-перше, це пояснення віршів, уміщених у книзі, через дрібний поділи на частини, що є доказом логічного розгортання тексту¹.

Другим, окрім логічного членування, і основним проявом риторичного мислення, а також поетичного самоусвідомлення є *вимога точного прозаїчного переказу* того, про що йдеться у вірші.

Ключовим для розуміння поетичного самоусвідомлення і поетичних далекоглядних амбіцій Данте є двадцять п'ятий (XXV) розділ «Нового життя». Цей розділ є, сказати б, суто теоретичним, оскільки повністю присвячений темі обґрунтування поетичної практики Данте і поетів його кола і ніяк не торкається головної сюжетної лінії твору. У певному сенсі його можна назвати поетичним маніфестом, тобто у сенсі викладу й захисту поетичних принципів. Тут поет обґрунтовує обраний поетичний спосіб представлення свого почуття до Беатриче за допомогою образу Амора:

«...che io dico d'Amore come se fosse una cosa per sè, e non solamente sustanzia intelligente, ma sì come fosse sustanzia corporale: la quale cosa, secondo la veritate, è falsa; chè Amore non è per sè sì come sustanzia, ma è uno accidente in sustanzia» (VN, XXV).

(...я говорю про Амора так, начебто це була самостійна річ, і не тільки розумова субстанція, але й субстанція тілесна: проте така річ, згідно з істиною, є хибною; адже Amor не є самостійною субстанцією, а певним станом субстанції.)

Отже, Данте обговорює в цьому розділі є використання поетами поетичної фігури прозопопеї (уособлення), тобто представлення кохання як особи – Амора. Інакше кажучи, приводом для певного теоретизування є також *риторичний* прийом. Принаймні, у даному випадку він осмислюється саме як риторичний, оскільки Данте відверто показує, що в жодному разі не йдеться про віру поета в Амора, як реальну істоту, а натомість про цілковито свідоме, можна сказати, інструментальне використання прийому уособлення.

Проте право на більш вільне, не обмежене вимогами істини (secondo la veritate), тобто правдоподібності, вираження своїх думок накладає на поета, на думку Данте, обов'язок раціонального контролю над своєю мовою та образністю. У цьому розділі поет навіть двічі повторює вищевказану думку про здатність до прозаїчного переказу, тоді як більше ніде про це прямо не йдеться, хоча вся книга є втіленням цього принципу:

«Onde, con ciò sia cosa che a li poete sia conceduta maggiore licenza di parlare che a li

¹ Питання поділів разом з питанням жанру було розглянуто нами в попередній статті «Авторське самоусвідомлення у «Новому житті» Данте і його обумовленість рамками спільноти поезії народною мовою».

prosaici dittatori... degno è lo dicitore per rima di fare lo somigliante, ma non senza ragione alcuna, ma con ragione la quale poi sia possibile d'aprire per prosa» (VN, XXV).

(Отже, оскільки поетам дозволена більша свободи мови, ніж тим, хто пише прозою... тому, хто пише вірші з римами, личить робити подібне, проте не забуваючи про розум, а керуючись розумом так, щоб потім можна було все пояснити за допомогою прози.)

Другий аргумент, висунутий для обґрунтування прозопоеї, – перелік античних поетів, що також писали про кохання. Продовжуючи виправдовувати зображення кохання як особи, Данте посилається спочатку на півторастолітню історію ліричної поезії народними мовами (провансальською та італійською), а потім іде далі у класичну давнину і порівнює поетичну практику сучасних йому «dicitori d'amore in lingua volgare» (співців кохання народною мовою) з творчістю класичних «poete» (poete) – Вергілія, Лукана, Горация, Гомера та Овідія. Останні також регулярно вдавалися до прозопоеї та інших тропів, спотворюючи буквальну істину, а тому Данте та інші «dicitori» теж мають право це робити.

Неважко бачити, що названі ті самі п'ять поетів, п'ять auctores, які будуть виведені в четвертій пісні «Божественної комедії», що перебуватимуть у лімбі. Звісно, це не може бути випадковістю. Вергілія названо «maestro e autore», а всю спільнота, до якої потрапляє Данте, характеризується терміном *autorita*: «Genti v'eran con occhi tardi e gravi, / di grande autorità ne' lor sembianti» (I, 4, 112-113) (Там були люди з повільними й урочистими очима, з великою авторитетністю у виразі обличчя). Як пам'ятаємо, в коло цих шести *autori* Данте-персонаж буде прийнятий шостим: «sì ch'io fui sesto tra cotanto senno» (I, 4, 102) (Я став шостим серед такої мудрості).

Проте у «Новому житті» Данте не вживає термін *autori* (а також *autorita* чи *autoritade*) стосовно класичних поетів, називаючи їх лише «poete» (а їхніх наступників «dicitori d'amore»). Крім того, в цьому ж розділі Данте стверджує певне самообмеження стосовно поезії народною мовою, яке радше суперечить наявності в нього зародкових претензій на статус *autore*:

«E non è molto numero d'anni passati, che appariro prima questi poete volgari; chè dire per rima in volgare tanto è quanto dire per versi in latino, secondo alcuna proporzione. E segno che sia picciolo tempo, è che se volemo cercare in lingua d' oco e in quella di sì, noi non troviamo cose dette anzi lo presente tempo per cento e cinquanta anni. E la cagione per che alquanti grossi ebbero fama di sapere dire, è che quasi fuoro li primi che dissero in lingua di sì. E lo primo che cominciò a dire sì come poeta volgare, si mosse però che volle fare intendere le sue parole a donna, a la quale era malagevole d'intendere li versi latini. E questo è contra coloro che rimano sopra altra materia che amorosa, con ciò sia cosa che *cotale modo di parlare fosse dal principio trovato per dire d'amore*» (VN, XXV) [курсив у цитатах тут і далі мій. – О. Ю.].

(...небагато років минуло відтоді, як вперше з'явилися ці народні поети; адже говорити з допомогою рим народною мовою те саме, що говорити віршами латиною, згідно зі співвідношенням між ними. Прикметним є те, що минув нетривалий час, і якщо ми пошукаємо в мові «ос» та в мові «сі», то не знайдемо речей, створених раніше ніж за сто п'ятдесят років тому. І причина того, що деякі недолугі здобули славу тих, хто вмів віршувати, в тому, що вони були першими, хто писав мовою «сі». Адже перший, хто почав віршувати як народний поет, вчинив так, оскільки хотів, щоб його слова були зрозумілі для донни, якій було б складно розуміти латинські вірші. І це говорить проти тих, котрі

віршують на іншу тему, крім любовної, оскільки такий спосіб писати був від самого початку вигаданий для того, аби говорити про кохання.)

Отже, Данте недвозначно обмежує компетенцію поезії народною мовою темою кохання і прямо засуджує тих, хто, римуючи на вольгаре, виходить за ці тематичні рамки².

«Нове життя» стала свідомим у своєму праві проявом домагань визнання своєї поетичної майстерності, свого статусу першого майстра. Проте коло поціновувачів, яким обмежені ці домагання, - це коло, так би мовити, професійної спільноти самих народних поетів та, очевидно, аудиторії, до якої звернена ця поезія. В рамках цієї спільноти поняття *auctor* та *auctoritas* просто не мають сенсу.

Тож поєднання лінії нової італійської поезії про кохання з лінією античної поезії починаючи з Гомера є радше використанням «зовнішніх» ресурсів (тобто ресурси, що належать до зовнішнього щодо поезії на вольгаре дискурсу) для «внутрішніх» цілей, підкріплення своїх амбіцій в рамках поетичної спільноти.

У третьому розділі книги «libello» (книжечки) очевидно зафіксовано перший крок у цьому напрямі. Надсилаючи зашифрованого вірша «*A ciascup'alma presa e gentil coe*» колу тосканських поетів, яких Данте називає «*fedeli d'Amore*» (ті, хто є вірними Аморю), з проханням дати відповідь і спробувати дати йому тлумачення, він утверджує власну значущість у середовищі місцевої спільноти, що, імовірно, має певний престиж. Інакше кажучи, цей демарш з надсиланням сонета є нічим іншим як викликом на змагання, звичайна практика поетичної спільноти. Зрештою, цей хід не має іншого сенсу, адже трубадури – не професійні тлумачі сновидінь. Не випадково Данте звертається до «*famosi trovatori*», тобто до відомих, або навіть «знаменитих трубадурів». Звертається після того, як спостеріг в собі «*medesimo l'arte*», тобто «таке саме, однакове, рівне» мистецтво. Нарешті, дієслово «*guidicare*», яке вище перекладено як «розібрати», має декілька значень, що відчуюються в даному випадку, а саме, також «судити», «оцінювати». Воно походить від латинського *judico* (*judicare*) і має юридичний присмак. Отже, тут можна було б перекласти як «представив на їхній суд», «попросив судити, оцінити». Зрозуміло, на суд представлено не видіння як таке, а сонет про це видіння. Отже, це виклик, домагання визнання у поетичній спільноті, домагання статусу *famoso trovatore*. Цей сонет був написаний у віці вісімнадцяти років, тож граничним домаганням тут є бути серед перших і кращих. З цього сонету починається, з одного боку, історія кохання Данте і водночас його літературного відображення, а з іншого боку, історія літературної кар'єри поета в плані здобуття статусу першого майстра.

У двадцять п'ятому розділі Данте обгрунтовує і певною мірою упорядковує поетичну практику співців Амора народною мовою, або, можна сказати, намагається врівноважити прав й обов'язки поетів вольгаре. Предметом обгрунтування є поетична свобода, що реалізується у праві говорити про кохання як про живу тілесну істоту Амора. А способом обгрунтування є ствердження зв'язку між практикою провансальських і італійських поетів та класичних поетів античної давнини. Натомість противагою щодо розширення свободи поетів виступають два обмеження. По-перше, це заборона виходити за межі теми кохання. При цьому Данте не наводить логічних аргументів на її користь, а лише

² Пізніше у «Бенкеті» він сам вкаже народній поезії шлях за ці вузькі рамки як своїми канцонами, так і їхнім теоретичним обгрунтуванням, причому для цього йому доведеться перетлумачити свої канцони, написані раніше на тему кохання.

посилається на традицію, тобто пропонує історичний аргумент. Єдиний смисл цієї заборони, що підказує текст, полягає в призначенні поезії на вольгаре для жінок. Аргумент не незаперечний, і він не завадив самому поетові знехтувати цією обставиною десятьма роками пізніше. Тож це обмеження і її обґрунтування лише окреслюють межі спільноти поетів вольгаре та поціновувачів їхньої продукції.

По-друге, це вимога здатності до прозаїчного викладу, яку Данте формулює двічі, і після якої завершує розділ посилаючись на згоду в цьому питанні зі своїм першим другом, тобто Гвідо Кавальканті: «E questo mio primo amico e io ne sapemo bene di quelli che così rimano stoltamente» (VN, XXV) (І цей мій перший друг та я добре знаємо тих, котрі римують так безглуздо.)

Тож Данте намагається виступати в ролі, так би мовити, законодавця смаку, намагаючись унормувати поетичну практику певної спільноти. Бачимо, що в своїх намаганнях він не є самотнім, а посилається на свого «першого друга», поета, який неодноразово фігурує в книзі і тричі згадується саме як одностудець у творчих питаннях. Більше того, як можна зрозуміти з одного зауваження Данте, саме до Гвідо Кавальканті звернена «книжечка»:

«E simile intenzione so ch'ebbe questo mio primo amico a cui io ciò scrivo, cioè ch'io li scrivessi solamente volgare» (VN, XXX).

(Подібну думку, знаю, має і мій перший друг, для якого я це пишу, тобто щоб я писав для нього лише народною мовою.)

Це звернення є певною вказівкою на цільову аудиторію твору, звісно, не в тому сенсі, що він написаний для одного читача. Визначення Кавальканті як головного читача, своєрідного внутрішнього співбесідника, разом з випадками в бік їхніх опонентів та вказівкою на цільову аудиторію самої поезії окреслюють спільноту як горизонт комунікації «малої книги» Данте, і в межах якої він намагається зайняти позицію законодавця.

При цьому нормотворчі намагання Данте не є абстрактними, спрямованими проти якихось абстрактних вад, а загострені проти певної частини спільноти. Не випадково Данте вдається до різких виразів стосовно тих, хто не поділяє його принципи. Він називає їх «alquanti grossi» («деякими недолугими / грубими / тупоголовими»), вони «rimano stoltamente» («римують безглуздо»); слово «stoltamente» походить від прикметника «stolto» - безглуздий, дурний). Як зазвичай вказують коментатори, об'єктом критики Данте є деякі послідовники Гвіттоне д'Ареццо³.

Принципова позиція Данте, яка стає очевидною з предмету основної заклопотаності поета і є головним питанням незгоди, полягає у вимозі того, щоб поет сам чітко розумів те, що він пише. Це вимога раціонального контролю на своєю творчістю і водночас чіткості намірів, задуму.

Декларація про підпорядкованість твору задуму, отождоження смислу твору з намірами поета постає головним критерієм якості поетичної творчості. Тема наміру (задуму) є, імовірно, ключовою темою «малої книги». Це отождоження виявляє себе навіть у мові (виникає спокуса думати, що воно підказано самою мовою). Одне із основних понять книг – поняття «intendimento» (інколи «intento» та «proposito»), що водночас означає як «намір», так і «смисл». Данте неодноразово говорить про свої наміри і необхідність дотримуватися початкових намірів без подальшої аргументації, наче йдеться про дотримання закону. Сама книжка починається з декларації намірів:

³ Див.напр.: 2, 485. Томазо Казіні називає Кьяро Даванцатті та Гвідо Орланді [14, 143].

«In quella parte del libro de la mia memoria dinanzi a la quale poco si potrebbe leggere, si trova una rubrica la quale dice: *Incipit vita nova*. Sotto la quale rubrica io trovo scritte le parole le quali è mio intendimento d'assemblare in questo libello, e, se non tutte, almeno la loro sentenza» (VN, I).

(У цьому місці книги моєї пам'яті, до якого небагато можна було б прочитати, знаходиться рубрика, яка говорить: *Incipit vita nova*. Під цією рубрикою я знаходжу написаними слова, які маю намір зібрати в цій книжечці; і якщо не всі, то принаймні їхній зміст.)

Далі в одному місці Данте посилається на свій задекларований намір, що слугує для нього орієнтиром і законом, а саме, у двадцять восьмому розділі, коли повідомляє про смерть Беатріче, але відмовляється розповісти про цю подію:

«...non è lo mio *intendimento* di trattarne qui per tre ragioni: la prima è che ciò non è del *presente proposito*, se volemo guardare nel proemio che precede questo libello...» (VN, XXVIII).

(...я не маю *наміру* говорити про це з трьох причин: по-перше, це не є моїм *дійсним наміром*, що стане зрозумілим, варто лише подивитися у вступ, що передує цій книжечці...)

Якщо подивитися у вступ, напрошується тлумачення, що смерть Беатріче не записана у книзі пам'яті, або можна сказати не належить до нового життя. Проте це саме тлумачення, а не пряме пояснення, адже воно базується на двох метафорах, і могло б саме потребувати подальших пояснень. Проте важливо те, що це посилання не є униканням повторення вже сказаного раніше, а виявляє додатковий смисл. Данте відсилає читача до вступу і вже раз заявленого наміру, цим самим демонструючи вірність своїм намірам, отже, контроль над своїм текстом і водночас пропонує пам'ятати про свої наміри читачеві. Відтак факт заявленого наміру є принаймні не менш важливим, ніж його смисл.

В іншому місці вірність наміру виступає в чистому вигляді. Він повідомляє, що після смерті Беатріче написав листа до старійшин міста, розпочавши зі слів пророка Ієремії («*Quomodo sedet sola civitas*»), а потім зупиняє цитування з наступним поясненням:

«...lo *intendimento* mio non fue dal principio di scrivere altro che per volgare; onde, con ciò sia cosa che le parole che seguitano a quelle che sono allegate, siano tutte latine, sarebbe fuori del mio *intendimento* se le scrivessi. E simile intenzione so ch'ebbe questo mio primo amico a cui io ciò scrivo, cioè ch'io li scrivessi solamente volgare» (VN, XXX).

(...моїм наміром від самого початку було писати ніякою іншою, як тільки народною мовою; відтак оскільки слова, що йдуть слідом за тими, що наведені, всі є латинськими, то я вийшов би за межі мого наміру, якби їх написав.)

Уже йшлося про те, що основним способом пояснення віршів Данте є, з одного боку, біографічні коментарі, а з іншого – поділ на частини, логічний аналіз побудови, а також про те, що, на нашу думку, цей аналіз структури віршів є демонстрацією володіння принципами риторики і раціонального контролю поета над своїм твором, підтвердженням і доказом його професійної поетичної майстерності.

Особливо це стає очевидним, коли Данте одного разу порушує формальний порядок, міняючи місцями вірш і аналіз. У тридцять першому розділі після смерті Беатріче вміщено канцону, в якій поет оплакує свою втрату, і на відміну від прийнятого в попередніх розділах порядку він подає поділ на частини перед текстом самої канцони, супроводжуючи цей хід наступним поясненням:

«E acciò che questa canzone paia rimanere più vedova dopo lo suo fine, la dividerò prima che io la scriva; e cotale modo terrò da qui innanzi» (VN, XXXI).

(І для того, щоб ця канцона залишалася подібною вдовиці після того, як буде досягнуто її кінець, я розділю її [на частини], перш ніж її запишу і так само чинитиму надалі.)

Маємо осмислене порушення формального порядку. Більше того, Данте знову використовує персоніфікацію, але цього разу стосовно формального значною мірою в композиційному відношенні елементу, що знаходить художнє застосування, а саме йдеться про пряму демонстрацію на відносно короткому відрізку тексту відповідності виконання задуму, підпорядкованості тексту наміру аж до раціонального випередження творчого прояву. Водночас як декларація у подальшому дотримуватися цього рішення, ця заява підпорядковує собі наступний текст, демонструючи обсяг контролю над ним. Отже, актуалізація намірів, констатація їх дотримання, відповідності тексту раніше задекларованим намірам, є частим і важливим моментом твору Данте. Власне, «Нове життя» не тільки починається, але й закінчується проголошенням наміру, точніше, фіналом твору є обіцянка майбутнього небувалого твору про Беатріче:

«Appresso questo sonetto apparve a me una mirabile visione, ne la quale io vidi cose che mi fecero proporre di non dire più di questa benedetta infino a tanto che io potesse più degnamente trattare di lei. E di venire a ciò io studio quanto posso, sì com'ella sae veracemente. Sì che, se piacere sarà di colui a cui tutte le cose vivono, che la mia vita duri per alquanti anni, io spero di dicer di lei quello che mai non fue detto d'alcuna» (VN, XLII).

(Після цього сонета мені було чудесне видіння, в якому я побачив речі, що змусили мене прийняти рішення не говорити більше про благословенну доти, доки я не буду здатен мовити про неї більш гідно. І аби досягти цього, я навчаюся, докладаючи всіх зусиль, як вона про це істинно знає. Тож, якщо на це буде воля того, ким живе все, на те, щоб моє життя продовжилося ще кілька років, я сподіваюся сказати про неї те, що ніколи ще не було сказано про жодну жінку.)

В останніх словах коментатори нерідко вбачають вказівку на те, що задум «Божественної комедії» виник у Данте вже тоді, коли він закінчував «Нове життя» [17, 208; 19, 139; 4]. Проте існує також інша точка зору про те, що, цілком імовірно, «Нове життя» мало дві редакції, і до нас дійшла остання, створена Данте вже тоді, коли він, залишивши недописаними трактати «Бенкет» і «Про народне красномовство», почав писати «Монархію» та «Божественну комедію» [див.: 3, 489; 1, 58-59; 2, 186-188]. Проте, навіть якщо Данте справді змінив кінцівку «малої книги», підбурюваний новим задумом у 1308 р., це лише підкреслює те, що ідея цінності намірів, практики актуалізації своїх творчих інтенцій і задумів, а також їх підтвердження, точного виконання зберігали спадкоємність упродовж усього творчого життя поета. Данте беззастережно тримається раціональних, або точніше, цілераціональних поглядів на художню творчість. Пізніше фундамент цієї ідеї дещо зміниться, у «Бенкеті» вона набуде нового обґрунтування.

Натомість у «Новому житті» намір, інтенція поки що виступає значною мірою як певна самоочевидна й самодостатня для Данте величина, *sine qua non*, аксіоматичне начало, яке не потребує обґрунтування і не може бути підданим сумніву, оскільки воно є фундаментом поетичне самоусвідомлення.

Намір (*intendimento*) у «Новому житті» постає майже цілковито як *самостійна і самодостатня цінність, як фундамент поетичної самосвідомості, або ж поетичної ідентичності, і як орієнтир, вірність якому гарантує доброякісність смислу.*

Проте незалежно від генезису сам характер, сказати б, теоретико-літературних поглядів Данте безперечно постає як риторичний. Риторизм виступає найбільш рельєфно у двох моментах: поясненнях до віршів за допомогою *divisione*, тобто поділу на частини, та вимозі здатності поети до прозаїчного переказу віршів. У світлі цієї останньої вимоги можна сказати, що сама книга «Нове життя» являє собою її масштабне втілення, *укрупнений переказ цілої поетичної збірки як демонстрацію цілковитої відповідності поетичної творчості Данте власним теоретичним принципам.*

Постійна актуалізація намірів не є справою простої констатації фактів, за цим стоїть не проста вірність правді, або іншими словами сповідальні мотиви. (Інколи про «Нове життя» говорять як про книгу-сповідь. Принаймні не мотив сповіді тут стоїть на передньому плані і є рушійною силою.) Актуалізація наміру, задуму має інший сенс. Вона поміж іншого є засобом взаємодії і боротьби різних літературних позицій. Якщо сприймати «Нове життя» як певну репліку, то, як ми бачили, комунікативний простір, що в ньому веде мову поет, - це поетична спільнота, що включає самих *dicitori d'amore* і їхню читацьку аудиторію. Супровідний прозаїчний текст «Нового життя» наочно виявляє, що починаючи від першого сонета розказана історія є не тільки історією кохання та його поетичного закріплення, а й також історією утвердження поетом свого місця й статусу в літературній спільноті, змагання за літературну першість.

Головний висновок, який з цього випливає, полягає в тому, що розуміння свого наміру, задуму поетом не є безпосереднім. Авторська інтенція не є самототожним фактом свідомості, що є прозорим і безпосередньо доступним для свідомості поета. Інтенція є складним відношенням, що формується у полі літературної комунікації й літературної конкуренції. Поет перебуває в полі поетичної спільноти, поєднаної поміж іншого принципами риторизму і змагальності, що конституують саме її функціонування, і всі його предметні, змістовні творчі інтенції опосередковані цими принципами й сформованими на їхній основі відносинами.

Слід проте зауважити, що мова не йде про те, що боротьба за літературну першість є головною метою і підпорядковує собі всі аспекти творчості. Ідеться лише про те, що творча інтенція, спрямована на предмет зображення, художній задум і самосвідомість задуму опосередковані інститутом авторства, маючи на увазі, що інститут авторства, звісно, не є щось стале, певна чітка і надчасова структура, а радше, динамічні стосунки, що складаються у літературному полі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голенищев-Кутузов И.Н. Данте. – М.: Молодая гвардия, 1967. – 288 с.
2. Голенищев-Кутузов И.Н. Творчество Данте и мировая культура. – М.: Наука, 1971. – 552 с.
3. Данте Алигьери. Малые произведения. – М.: Наука, 1968. – 652 с.
4. Дживелегов А.К. Данте Алигьери. Жизнь и творчество. – М.: ОГИЗ, 1946. – 412 с.
5. Елина Н.Г. Данте. – М.: Художественная литература, 1965. – 200 с.
6. Майоров Г.Г. Судьба и дело Бозция // Бозций. «Утешение философией» и другие трактаты. – М.: Наука, 1990. – С. 315-413.
7. Панофский Э. Готическая архитектура и схоластика // Богословие в культуре Средневековья. – Киев: Христианское братство «Путь к истине», 1992. – 384 с. / С. 49-78.

8. Уколова В.И. «Последний римлянин» Боэций. – М. Наука, 1987. – 160 с.
9. Ascoli A.R. Dante and the Making of a Modern Author. – New York: Cambridge University Press, 2008. – 480 p.
10. Dante Alighieri. Vita nuova / trans. R.W.Emerson. – Chapel Hill: University of North Carolina, 1960. – 146 p.
11. The Early Italian poets from Ciullo d'Alcomo to Dante Alighieri (1100-1200-1300) in the original metres, together with Dante's Vita nuova / translated by D.G.Rosetti. – London: G. Routledge, 1911. – 384 p.
12. La vita nuova e le Rime di Dante Alighieri / riscontrate coi migliori esemplari e rivedute da G.G. Keil. – Chemnitz: Appresso Carlo Maucke, 1810. – 300 p.
13. La vita nuova di Dante Alighieri / con traduzione italiana e note illustrazioni di Pietro Fraticelli (Opere minori di Dante Alighieri, Vol. 2). – Firenze: G. Barbèra, 1861. – 454 p.
14. La Vita nuova e Il Canzoniere di Dante Alighieri / commentati di G.-B. Giulliani. – Firenze: G. Barbera, 1863. – 477 p.
15. La vita nuova di Dante Alighieri. – Venezia: Tip. Antonelli, 1865. – 164 p.
16. La Vita nuova e Il Canzoniere di Dante Alighieri / commentati di Giambattista Giulliani. – Firenze: Successori Le Monnier, 1868. – 412 p.
17. La vita nuova di Dante Alighieri / con introduzione, commento e glossario di T. Casini. – Firenze: G. C. Sansoni, 1885. – 229 p.
18. La vita nuova (La Vie Nouvelle) par Dante Alighieri / traduction acompagnee de commentaries par Max Durand Fardel. – Paris, 1898. – 218 p.
19. La vita nuova di Dante Alighieri / ed. with introduction, notes, and vocabulary by K. McKenzie. – Boston - New York – Chicago: D.C. Heath & Co., 1922. – 172 p.
20. Minnis A. Medieval Theory of Authorship: Scholastic Literary Attitudes in the Later Middle Ages. – University of Pennsylvania Press, 2009. – 368 p.
21. Minnis A. Translations of authority. – Cambridge University Press, 2009. – 272 p.